

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2017. gada 25. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Tiesiskā sadarbība krimināllietās — Spriedumu savstarpēja atzišana — Pamatlēmums 2008/909/TI — Piemērošanas joma — 28. pants — Pārejas noteikumi — Jēdziens “galīgā sprieduma pasludināšana”

Lieta C-582/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 30. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 11. novembrī, kriminālprocesā pret

Gerrit van Vemde,

piedaloties:

Openbaar Ministerie.

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], Tiesas priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], kas pilda piektās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši M. Bergere [*M. Berger*] (referente), A. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un F. Biltšens [*F. Biltgen*],

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 14. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *van Vemde* vārdā – *P. Souren, advocaat*,
- *Openbaar Ministerie* vārdā – *K. van der Schaft* un *U. Weitzel*,
- Nīderlandes valdības vārdā – *M. Bulterman* un *B. Koopman*, kā arī *J. Langer*, pārstāvji,
- Austrijas valdības vārdā – *G. Eberhard*, pārstāvis,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *R. Troosters* un *S. Grünheid*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2016. gada 12. oktobra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2008. gada 27. novembra Pamatlēmuma 2008/909/TI par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu attiecībā uz spriedumiem krimināllietās, ar kuriem piespriesti brīvības atņemšanas sodi vai ar brīvības atņemšanu saistīti pasākumi, lai tos izpildītu Eiropas Savienībā (OV 2008, L 327, 27. lpp.), 28. panta 2. punktu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā par brīvības atņemšanas soda uz trim gadiem izpildi Nīderlandē, ko *hof van beroep Antwerpen* (Antverpenes apelācijas tiesa, Beļģija) bija piespriedusi *Gerrit van Vemde*.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Pamatlēmuma 2008/909 1. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā pamatlēmumā:

- a) “spriedums” ir galīgs sprieduma valsts tiesas pieņemts galīgais lēmums vai rīkojums, ar ko piespiež sodu fiziskai personai;
- b) “sods” ir jebkurš brīvības atņemšanas sods vai ar brīvības atņemšanu saistīts pasākums, kas, pamatojoties uz kriminālprocesu, ir piespriests uz noteiktu vai nenoteiktu laiku par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu;
- c) “sprieduma valsts” ir dalībvalsts, kurā ir pieņemts spriedums;
- d) “izpildes valsts” ir dalībvalsts, kurai ir pārsūtīts spriedums, lai to atzītu un izpildītu.”

- 4 Šī pamatlēmuma 3. pantā “Mērķis un darbības joma” ir paredzēts:

“1. Šā pamatlēmuma mērķis ir izstrādāt noteikumus, saskaņā ar kuriem dalībvalstij jāatzīst spriedums un jāizpilda sods, lai sekmētu notiesātās personas sociālo rehabilitāciju.

[..]

3. Šis pamatlēmums attiecas tikai uz spriedumu atzīšanu un sodu izpildi šā pamatlēmuma izpratnē. [..]

[..]”

- 5 Saskaņā ar pamatlēmuma 28. pantu “Pārejas noteikums”:

“1. Lūgumus, kas saņemti pirms 2011. gada 5. decembra, joprojām reglamentē saskaņā ar spēkā esošajiem juridiskajiem instrumentiem par notiesāto personu nodošanu. Uz lūgumiem, kas saņemti pēc minētā datuma, attiecas noteikumi, ko dalībvalstis pieņēmušas saskaņā ar šo pamatlēmumu.

2. Tomēr laikā, kad Padome pieņem šo pamatlēmumu, ikviena dalībvalsts var nākt klajā ar deklarāciju, ka gadījumos, kad galīgais spriedums ir pieņemts pirms tās norādīta datuma, tā – kā sprieduma un izpildes valsts – turpinās piemērot spēkā esošos juridiskos instrumentus par notiesāto personu nodošanu, ko piemēro pirms 2011. gada 5. decembra. Ja ir iesniegta šāda deklarācija, šādos gadījumos piemēro šos instrumentus attiecībā uz visām pārējām dalībvalstīm neatkarīgi no tā, vai tās ir vai nav iesniegušas tādu pašu deklarāciju. Attiecīgais datums nevar būt vēlāks par 2011. gada 5. decembri. Minēto deklarāciju publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. To var atsaukt jebkurā brīdī.”

6. Pamatojoties uz Pamatlēmuma 2008/909 28. panta 2. punktu, Nīderlandes Karaliste izteica šādu deklarāciju (OV 2009, L 265, 41. lpp.):

“Saskaņā ar 28. panta 2. punktu Nīderlande ar šo deklarāciju paziņo, ka gadījumos, kad galīgais spriedums ir pieņemts trijos gados pēc pamatlēmuma spēkā stāšanās dienas, Nīderlande – kā sprieduma un izpildes valsts – turpinās piemērot juridiskos instrumentus par notiesāto personu nodošanu, ko piemēroja pirms šā pamatlēmuma stāšanās spēkā.”

Nīderlandes tiesības

7. *Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties* (Likums par brīvības atņemšanas sodu un nosacītu sodu savstarpēju atzīšanu un izpildi, turpmāk tekstā – “*WETS*”) 2:11. pantā, ar kuru tiek īstenots Pamatlēmums 2008/909, ir paredzēts:

“1. Drošības un tieslietu ministrs nodod tiesas nolēmumu [...] apelācijas tiesas prokuroram.

2. Ģenerālvokāts nekavējoties iesniedz tiesas nolēmumu [...] Arnemas-Leuwardenas [*Arnhem-Leeuwarden*] (Nīderlande) apelācijas tiesas īpašajai palātai [...].”

8. Saskaņā ar *WETS* 2:12. pantu drošības un tieslietu ministrs nolemj atzīt citas dalībvalsts tiesas nolēmumu, ņemot vērā Arnemas-Leuwardenas apelācijas tiesas īpašās palātas vērtējumu.

9. Saskaņā ar *WETS* 5:2. pantu:

“1. “[*WETS*] attiecībās ar Eiropas Savienības dalībvalstīm aizstāj *Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen* [Likums par krimināllietu spriedumu izpildes nodošanu].

[..]

3. [*WETS*] nav piemērojams tiesas nolēmumiem [...], kuri ir kļuvuši par galīgiem līdz 2011. gada 5. decembrim.

[..]”

10. Likuma par krimināllietu spriedumu izpildes nodošanu 2. pantā ir noteikts, ka “ārvalstu tiesu nolēmumu izpilde Nīderlandē notiek tikai saskaņā ar konvenciju”.

11. Šī likuma 31. panta 1. punktā ir paredzēts, ka, “ja tā uzskata ārvalstu tiesas nolēmuma izpildi par pieļaujamu, [*rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande)] tiesa to atļauj un, ievērojot to, ko šajā ziņā paredz piemērojamā konvencija, nosaka sodu vai pasākumu, kāds Nīderlandes tiesībās ir paredzēts par attiecīgu pārkāpumu”.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 12 2009. gada 27. oktobrī *G. van Vemde* tika aizturēts Nīderlandē, pamatojoties uz Eiropas apcietināšanas orderi, ko kriminālvajāšanas nolūkā Beļģijā bija izsniegušas Beļģijas tiesu iestādes. Pēc viņa nodošanas šīm iestādēm minētā persona tika ievietota apcietinājumā, pirms tā tika atbrīvota pret drošības naudu saistībā ar šajā valstī uzsākto kriminālprocesu. Tomēr, pirms tika taisīts spriedums, tā par saviem līdzekļiem atgriezās Nīderlandē.
- 13 *Hof van beroep Antwerpen* (Antverpenes apelācijas tiesa) 2011. gada 28. februārī piesprieda *G. van Vemde* brīvības atņemšanas sodu uz trim gadiem. Šis spriedums kļuva galīgs 2011. gada 6. decembrī pēc *Hof van Cassatie* (Kasācijas tiesa, Beļģija) nolēmuma, kas tika pieņemts šajā pašā dienā un ar ko minētā tiesa noraidīja kasācijas sūdzību par minēto spriedumu.
- 14 Beļģijas iestādes 2013. gada 23. jūlijā lūdza Nīderlandes Karalistei pārņemt ar *hof van beroep Antwerpen* (Antverpenes apelācijas tiesa) nolēmumu piespriedtā brīvības atņemšanas soda izpildi. Ar 2013. gada 10. oktobra prasības pieteikumu Karaliskais prokurors (Beļģija) lūdza iesniedzējtiesai atļaut izpildīt šo sodu.
- 15 Saņēmusi šo lūgumu, minētā tiesa uzdeva jautājumu par to, vai valsts tiesību normas, ar kurām īsteno Pamatlēmumu 2008/909, proti, *WETS*, ir piemērojamas pamatlietā.
- 16 No vienas puses, saskaņā ar iesniedzējtiesas apgalvoto uz šo jautājumu vispirms būtu jāatbild apstiprinoši, jo no *WETS* 5:2. panta 3. punkta izriet, ka tas ir piemērojams tādiem tiesas nolēmumiem, kas ir kļuvuši galīgi, sākot ar 2011. gada 5. decembri, un ka šajā gadījumā *hof van beroep Antwerpen* (Antverpenes apelācijas tiesa) spriedums kļuva galīgs pēc šī datuma, proti, 2011. gada 6. decembrī.
- 17 Tomēr, no otras puses, iesniedzējtiesa šaubas par šī likuma interpretāciju, ņemot vērā Pamatlēmuma 2008/909 28. pantu.
- 18 Iesniedzējtiesa šajā ziņā atgādina, ka, kaut arī saskaņā ar Pamatlēmuma 2008/909 28. panta 1. punktu pieteikumus par sprieduma atzišanu un sodu izpildi, kas saņemti pēc 2011. gada 5. decembra, regulē normas, kuras dalībvalstis ir pieņēmušas, izpildot šo pamatlēmumu, minētā pamatlēmuma 28. panta 2. punktā būtībā ir paredzēts, ka ikviena dalībvalsts var izteikt deklarāciju, saskaņā ar kuru, runājot par galīgiem spriedumiem, kas "pasludināti" pirms datuma, kādu ir norādījusi šī pati dalībvalsts, tā turpinās piemērot juridiskos instrumentus, kas bija piemērojami pirms šī datuma. Nīderlandes Karaliste izteica šādu deklarāciju.
- 19 Pēc iesniedzējtiesas domām, gadījumā, ja Pamatlēmuma 2008/909 28. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas uz spriedumiem, kas pasludināti pirms dalībvalsts norādītā datuma, neatkarīgi no brīža, kad tie ir kļuvuši galīgi, pārējas norma, kura ietverta *WETS* 5:2. panta 3. punktā, ir jāinterpretē saskaņā ar konsekventas interpretācijas principu kā tāda, kas izslēdz *WETS* piemērošanu tiesas nolēmumiem, kuri pasludināti pirms 2011. gada 5. decembra. No tā izrietētu, runājot par pamatlietu, ka *WETS* nebūtu piemērojams pamatlietā, jo *hof van beroep Antwerpen* (Antverpenes apelācijas tiesa) spriedums tika pasludināts 2011. gada 28. februārī, un ka tāpēc iesniedzējtiesa būtu kompetenta lemt par Beļģijas iestāžu iesniegto pieteikumu.
- 20 Savukārt, ja būtu nepieciešams interpretēt minētā Pamatlēmuma 28. panta 2. punktu tādējādi, ka tas attiecas uz spriedumiem, kas ir kļuvuši galīgi pirms dalībvalstu norādītā datuma, tad iesniedzējtiesa norāda, ka, pamatojoties uz *WETS* normām, tā nav kompetenta lemt par minēto pieteikumu.

- 21 Šādos apstākļos *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Pamatlēmuma 2008/909 28. panta 2. punkta pirmais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā minētā deklarācija drīkst attiekties tikai uz tādiem spriedumiem, kas pasludināti pirms 2011. gada 5. decembra, neatkarīgi no brīža, kad attiecīgie spriedumi ir kļuvuši galīgi, vai arī šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka deklarācija drīkst attiekties tikai uz spriedumiem, kas ir kļuvuši galīgi pirms 2011. gada 5. decembra?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 22 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Pamatlēmuma 2008/909 28. panta 2. punkta pirmais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas uz spriedumiem, kas pasludināti pirms attiecīgās dalībvalsts norādītā datuma, šim datumam nedrīkstot būt vēlākam par 2011. gada 5. decembri, vai arī tas drīzāk ir interpretējams tādējādi, ka tas attiecas uz spriedumiem, kuri ir kļuvuši galīgi pirms minētā datuma.
- 23 Lai lemtu par šo jautājumu, vispirms ir jāatgādina, ka Pamatlēmuma 2008/909 1. panta a) punktā “spriedums” ir definēts kā galīgs nolēmums, ko pasludina izdevējas valsts tiesa, kura piespriež sodu fiziskai personai. Saskaņā ar šī pamatlēmuma 3. panta 1. punktu tā mērķis ir izstrādāt noteikumus, kas, lai sekmētu notiesātās personas sociālo rehabilitāciju, ļauj dalībvalstij atzīt spriedumu un izpildīt sodu. Saskaņā ar minētā pamatlēmuma 3. panta 3. punktu tas attiecas tikai uz spriedumu atzīšanu un sodu izpildi šā pamatlēmuma izpratnē.
- 24 Līdz ar to Pamatlēmuma 2008/909 materiālā piemērošanas joma ir ierobežota ar nolēmumiem, kuri kļuvuši galīgi to atzīšanas un izpildes nolūkā, ko veic izpildes dalībvalsts, izņemot nolēmumus, par kuriem ir celta prasība, tādus kā, runājot par pamata tiesvedību, *hof van beroep Antwerpen* (Antverpenes apelācijas tiesa) 2011. gada 28. februāra spriedums, par kuru tika iesniegta kasācijas sūdzība *Hof van Cassatie* (Kasācijas tiesa) un kurš kļūva galīgs tikai pēc tam, kad šī pēdējā minētā tiesa noraidīja šo apelācijas sūdzību 2011. gada 6. decembrī.
- 25 Turpinājumā ir jānorāda, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru gan no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas prasības, gan no vienlīdzības principa izriet, ka Savienības tiesību norma, kurā tās satura un piemērošanas jomas noskaidrošanai nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, parasti visā Savienībā ir interpretējama autonomi un vienveidīgi (spriedums, 2016. gada 28. jūlijs, *JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, 35. punkts* un tajā minētā judikatūra).
- 26 Pamatlēmuma 2008/909 1. panta a) punkts, kurā jēdziens “spriedums” ir definēts kā galīgs lēmums, neietver atsauci uz dalībvalstu tiesībām, kaut arī ir jāuzskata, ka šis jēdziens ir autonomi Savienības tiesību jēdziens, kurš ir jāinterpretē vienveidīgi Savienības teritorijā. Šajā ziņā ir jāņem vērā gan šīs normas formulējums, gan konteksts, kā arī tiesiskā regulējuma, kurā tas ietilpst, mērķi (šajā ziņā skat. spriedumu, 2016. gada 28. jūlijs, *JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, 37. punkts*).
- 27 Šajā ziņā, kaut arī Pamatlēmuma 2008/909 28. panta 2. punkta formulējums nav viennozīmīgs, atsauce šajā normā uz “galīgu spriedumu” drīzāk norāda par labu interpretācijai, saskaņā ar kuru minētā norma attiecas uz pēdējo lēmumu, kas ir pieņemts kriminālprocesā un kas padara galīgu notiesātajai personai piespriesto sodu. Šādu interpretāciju apstiprina “sprieduma” definīcija, kas ietverta šī pamatlēmuma 1. panta a) punktā. Šajā ziņā fakts, ka gan šajā pantā, gan arī 28. panta 2. punktā ir atsauce uz attiecīgā sprieduma “galīgo” raksturu, uzsver īpašo nozīmi, kāda minētās normas piemērošanas nolūkā ir piešķirta minētā sprieduma neapstrīdamajam raksturam un līdz ar to arī datumam, kurā šis raksturs ir ticis iegūts.

- 28 Turklāt jēdzieni “spriedums” un šī sprieduma “pasludināšana”, kas ietverti Pamatlēmuma 2008/909 28. panta 2. punktā, Savienības teritorijā ir jāinterpretē autonomi un vienoti, un šo jēdzienu, kā arī līdz ar to šīs normas apjoms nevar būt atkarīgs ne no izdevējas valsts, ne izpildes valsts kriminālprocesa.
- 29 Līdz ar to ir jāizslēdz tāda Pamatlēmuma 2008/909 28. panta 2. punkta interpretācija, saskaņā ar kuru tā piemērošana ir atkarīga no datuma, kurā spriedums tiek uzskatīts par “pasludinātu” attiecīgo valsts tiesību izpratnē, neatkarīgi no datuma, kurā spriedums ir kļuvis galīgs.
- 30 Visbeidzot, runājot par kontekstu, kā arī mērķiem, kādi ir tiesiskajam regulējumam, kurā ietilpst pamatlietā apskatāmā norma, ir jāatgādina, kā to būtībā norādījis ģenerāladvokāts secinājumā 45.–48. punktā, ka Pamatlēmuma 2008/909 28. panta 2. punkts ir uzskatāms par izņēmumu no vispārējās kārtības, kura ir paredzēta šī pamatlēmuma 28. panta 1. punktā un kura paredz, ka pieteikumus atzīt spriedumu un izpildīt sodu, kas saņemti pēc 2011. gada 5. decembra, regulē normas, kuras dalībvalstis ir pieņēmušas, īstenojot minēto pamatlēmumu. Pirmā no šīm normām kā izņēmums no vispārējās kārtības ir jāinterpretē šauri.
- 31 Ierobežojot to gadījumu skaitu, uz kuriem turpina attiekties juridiskie instrumenti, kas pastāvēja pirms Pamatlēmuma 2008/909 stāšanās spēkā, un līdz ar to palielinot to gadījumu skaitu, uz kuriem var attiekties normas, ko ir pieņēmušas dalībvalstis, izpildot šo pamatlēmumu, tāda minētā pamatlēmuma 28. panta 2. punkta šaura interpretācija, saskaņā ar kuru šī norma attiecas vienīgi uz tiem spriedumiem, kas ir kļuvuši galīgi vēlākais 2011. gada 5. decembrī, vislabāk var nodrošināt šī paša pamatlēmuma mērķa īstenošanu. Šis mērķis ietver, kā tas izriet no pamatlēmuma 3. panta 1. punkta, atļauju dalībvalstīm atzīt spriedumus un izpildīt tajos noteiktos sodus, lai atvieglotu notiesāto personu sociālo reintegrāciju.
- 32 Turklāt Austrijas valdība un Eiropas Komisija uzsvēra jautājumu par deklarācijas, kādu izteica Nīderlandes Karaliste saskaņā ar Pamatlēmuma 2008/909 28. panta 2. punktu, spēkā esamību, ņemot vērā brīdi, kad šī deklarācija tika izteikta. Ņemot vērā šī sprieduma iepriekšēja punktā piedāvāto interpretāciju, šim jautājumam tomēr ir hipotētisks raksturs, jo Nīderlandes iekšējās tiesību normas, ar kurām tiek īstenots šis pamatlēmums, katrā ziņā ir piemērojamas pamatlietai. Šādos apstākļos nav nepieciešams formulēt nostāju šajā jautājumā.
- 33 No iepriekš minētā izriet, ka uz prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Pamatlēmuma 2008/909 28. panta 2. punkta pirmais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas tikai uz tiem spriedumiem, kas ir kļuvuši galīgi pirms attiecīgās dalībvalsts norādītā datuma.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 34 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

Padomes 2008. gada 27. novembra Pamatlēmuma 2008/909/TI par savstarpējas atzišanas principa piemērošanu attiecībā uz spriedumiem krimināllietās, ar kuriem piespriesti brīvības atņemšanas sodi vai ar brīvības atņemšanu saistīti pasākumi, lai tos izpildītu Eiropas Savienībā, 28. panta 2. punkta pirmais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas vienīgi uz tiem spriedumiem, kas ir kļuvuši galīgi pirms attiecīgās dalībvalsts norādītā datuma.

[Paraksti]